

Ventilation är viktig både för din och din familjs hälsa och för att byggnaden du bor i skall fungera väl. Det finns ett samhällskontrollsystem för ventilation som kallas Obligatorisk ventilationskontroll (OVK). Både nyinstallerade och äldre ventilationssystem, som finns i befintliga byggnader (förutom industrin) ska kontrolleras var 3:e eller var 6:e år, beroende på typ av ventilation. Intyg om OVK skall finnas i byggnaden på en väl synlig plats, exempelvis vid entrén. Villor omfattas inte av återkommande OVK, men även du som bor i småhus kan du ha nytta av våra tips.

Lukt

Dålig lukt är ofta ett tecken på dålig ventilation. När du varit borta från din bostad i några dagar, var då uppmärksam när du kommer hem. Känn efter om det luktar konstigt. Avloppslukt kan vara tecken på att någon golvbrunn torkat ut. Då ska du fylla på med vatten. Det kan också komma en unken lukt från avloppsavluftningen. Bor du i flerfamiljshus rekommenderar vi då att du kontaktar fastighetsskötaren eller driftansvarige. Bor du i villa bör du kontakta en rörmokare. Misstänker du mögel ska du alltid kalla in experthjälp! Du kan också be en nära bekant eller släkting som kommer och hälsar på att känna efter konstig lukt om du misstänker att sådan kan finnas. En utomstående har större möjlighet att upptäcka lukt som du kan ha blivit van vid.

Fukt på insidan av fönstret

Särskilt vintertid, när det är kallt ute, kan det uppstå kondens på insidan av fönstren. Problemet kan vara ganska komplext, eftersom orsakerna kan vara flera och är oftast samverkande. Fukt kan fällas ut som kondens på fönster om:

- luftomsättningen är för liten och ventilationen inte tar med sig fuktöverskottet
- fönstren är av sämre kvalitet, dvs. är otäta och/eller har dåligt isoleringsvärde.
- det finns fukt, t.ex. på badrums- och köksfönster

Även fönsterbrädor och möblering kan bidra till att det uppstår kondens på fönster, eftersom de hindrar god luftrörelse. Kartlägg dessa förhållanden och åtgärda det som är mest uppenbart. Om slutsatsen är för liten luftomsättning bör du kontakta driftpersonal/-ansvarig.

Fukt mellan fönster

Kondens mellan fönsterrutorerna är oftast tecken på att det råder övertryck i rummet/lägenheten. Övertryck kan

uppstå genom att ventilationen inte är balanserad. Det kommer in mer luft än vad frånluft (utsug) klarar av att ta hand om. Luftöverskottet pyser då ut genom otätheter i klimatskärmen, t.ex. via fönster eller väggar. Övertryck i ett hus kan orsaka allvarliga fuktskador och kan även påverka din hälsa negativt. Kontakta därför en

driftansvarig eller en ventilationskunnig snarast möjligt om du misstänker detta problem. Kondens mellan rutorna kan förekomma i äldre isolerrutor från 70-talet eller tidigt 80-tal, dvs. sådana som har dubbla rutor som är hoplimmade med metallist. Åldern på fönstren gör att det uppkommer läckage i limningarna som i sin tur släpper igenom fuktig luft och skapar kondensbildning. Denna typ av fönster är, förutom estetiska aspekter, dåliga ur energisynpunkt. De isolerar inte särskilt väl och ökar därmed behovet av uppvärmning.

Om du är försiktig kan du själv kontrollera om du har övertryck på följande sätt:

Stäng alla fönster och ytterdörrar. Stäng uteluftsdon eller spaltventiler där uteluft kommer in genom ytterväggen. Ta en gaständare och öppna försiktigt ett fönster lite på glänt och kolla med lågan om den rör sig inåt eller utåt. Variera lite på hur du gläntar fönstret och försök avgöra hur lågan betar sig. Normalt sett ska den sugas in lite lagom. Åker den utåt har du ett övertryck. Sugs den våldsamt inåt har du för stort undertryck. Om dessa problem upptäcks ska du kontakta driftansvarig.

Testa frånluftsflöde

Se till att ytterdörrar och fönster är stängda. Uteluftsdon och/ eller spaltventiler ska vara öppna. Ta ett A4-papper och håll det framför frånluftsdonet du vill kontrollera. Pappret ska sugas fast lätt. Om donet behöver rengöras ska du först ta bort luddet med en dammsugare eller någon pinne att peta med. Sedan kan du rengöra donet med såpvatten eller vatten med lite diskmedel i, om det finns mycket fett. De flesta don kan plockas bort för enklare rengöring. Plocka bort donet enbart om du känner att du klarar av det! Det är viktigt att det sätts tillbaka på rätt sätt så att inställningen på donet inte ändras. Är du osäker ta hjälp av fastighetsskötare eller driftpersonal.

Köksfläkten är svårare att kontrollmäta. Ett kök bör ha ett kontinuerligt frånluftsflöde om minst 10 l/s, även när köksfläkten (om sådan finns) inte är igång. I hus som saknar en spisfläkt eller har kolfilterfläkt ska det istället finnas ett don som suger ut luften. Du kan testa donet med ett A4-papper enligt ovan.

Har du spisfläkt så ska den lätt kunna ta hand om matos vid stekning eller kokning. Se till att rengöra spisfläktens filter regelbundet! (Se bruksanvisning)

Fungerar ditt ventilationssystem

Grundregeln är att frånluftsdon/kanal ska sitta där luften är som smutsigast, normalt sitter det don i badrum, WC och kök. Ren tilluft ska komma in där du vistas mest dvs. i sovrum. Det kan också sitta tilluftsdon i vardagsrum.

Har du ventilation med fläktstyrd tilluft är det viktigt att tilluften inte är för varm. Tilluften i en lägenhet ska inte vara högre än 18-19 grader (ca 2-3 grader under rumstemperatur). Det har att göra med hur

värmesystem och ventilationssystem ska fungera ihop. För hög tilluftstemperatur slår ut värmesystemet (radiatortermostater stänger) och då uppstår kalldrag från fönster. Dessutom blir luftomsättningen mycket sämre eftersom den varma luften stiger uppåt och då skapas den största luftomsättning under taket. Det är också viktigt för vårt välbefinnande att det är lite svalare i sovrummen. 18 grader brukar rekommenderas. Om du pluggar igen tilluftsdon kan följden bli att luftflödet ökar i ett annat don. Det kan leda till dragkänsla och/eller oljud antingen hos dig eller hos din

granne. Därför avråder vi från att göra det! Är du inte nöjd med flödet i ventilationen, kontakta driftansvarig. Om det uppstår ventilationsproblem i din fastighet och fastighetsägaren inte vill åtgärda det kan du få hjälp av miljökontoret i din kommun. Sist men inte minst: en välfungerande ventilation är viktig för inomhusklimatet, likaväl för vår hälsa som husets "välmående". Det är också viktigt att ventilationssystemen är så energieffektiva som möjligt, vilket är viktigt för plånboken och klimatet.